

Roeping en opleiding

Een schitterende uitspraak: -God roept niet de bekwaamen maar bekwaamt de mensen die Hij roept! Worden die je zou kunnen plaatsen boven de voordeur van het seminarium. De theologische studie is een heel boeiende studie. Maar als voorgangersopleiding veronderstelt zij een roeping door God.

Spanning tussen beide

In de geschiedenis van het baptisme blijkt de waardering voor opleiding en theologische studie pas langzaam en relatief laat op te komen. Nergens ter wereld is het baptisme begonnen met de opening van een seminarium. Wat dat betreft ademen de Gereformeerde Kerken in Nederland een geheel andere sfeer. Toen dit kerkgenootschap eind vorige eeuw op het toneel verscheen, had het direct een eigen universiteit: de Amsterdamse Vrije Universiteit. Baptistenaanstaanders staan bijna per definitie gereserveerd tegenover theologische studie. Dat heeft veel te maken met het feit dat het baptisme van origine dikwijls het karakter heeft van een protestbeweging. In veel landen is het baptisme ontstaan als alternatief voor vanouds gevestigde kerken waaruit het leven verdwenen was, of die tot vrijzinnigheid waren vervallen. De breuk met deze kerkelijkheid hield voor baptisten dan ook een breuk in met de theologische wereld waaruit de predikanten van deze kerken voortkwamen. Zeker een beginnend baptisme heeft een protestkarakter. Het protesteert tegen de traditionele kerk, tegen de heersende moraal, tegen de cultuur en tegen de wetenschap - ook de theologische wetenschap! - die doorgaans een exponent van de gevestigde orde is.

Het baptisme heeft dit gemeen met alle christelijke protest- en opwekkingsbewegingen uit de geschiedenis. In sommige delen van de zestiende-eeuwse doperse beweging werden uitgerekend de ongeletterden voorwerp van grote verwachtingen, juist degenen die geen enkele studie genoten hadden, waren door God geroepen het evangelie met kracht en in waarheid te verkondigen. Deze hoogschatting van ongeletterdheid is een vorm van geestelijk protest tegen de gangbare kennis en wetenschap. In de achttiende eeuw veranderde een grote opwekkingsbeweging (de -Great Awakening) het kerkelijk leven in Amerika op ingrijpende wijze. Voor tienduizenden kerkmensen was het geloof van een intellectueel onderschreven waarheid tot een ervaren werkelijkheid geworden. Het Amerikaanse baptisme is diep door deze opwekkingsbeweging gevormd. De nadruk die gelegd werd op de in eigen leven ervaren werking van de heilige Geest, had gevolgen voor de eisen die gesteld werden aan kandidaat-voorgangers. Zij moesten een -innerlijke roeping door de Geest kennen en werden daarop beoordeeld. Voorgangers die zo innerlijke roeping kenden werden gesteld tegenover de predikanten uit de gevestigde kerken, die alleen een theologische opleiding hadden genoten.

Het protest tegen kennis en wetenschap kan ook een maatschappelijke kant hebben. Het Nederlandse baptisme heeft in de vorige eeuw zijn groei gehad in de onderste lagen van de maatschappij. Toen aan het einde van de negentiende eeuw voor de eerste keer het idee werd geopperd om voorgangers een opleiding te laten volgen, klonk er protest. Het zou een slechte voorbereiding op het voorgangerschap zijn om jonge mannen uit hun dagelijks werk te halen en -op kamers te plaatsen en er heertjes van te maken! In deze afwijzing van opleiding klinkt een sociaal protest door. Het protest tegen de gevestigde kerk was eveneens een protest tegen de maatschappelijke bovenlaag die ook in de kerk de dienst uitmaakte, en waarvan studenten die leven als -heertjes op kamers een symbool waren.

Een samengaan van roeping en opleiding

Geloofsgemeenschappen die hun wortels hebben in de opwekkingsbeweging staan in de beginfase zeer kritisch tegenover wetenschap en theologische studie. Die zijn nl. bij uitstek vertegenwoordigers van een kerk en een cultuur waartegen zij protesteren! Na verloop van tijd pleegt die opstelling te veranderen. Halverwege de vorige eeuw begon de Amerikaanse opwekkingsbeweging zich te richten op popularisering van (conservatieve) theologische kennis. Duizenden jonge christenen bezochten bijbelscholen, die als paddenstoelen uit de grond rezen. De naam van de evangelist Moody is onverbreekbaar verbonden met deze -democratisering van theologische studie. In de jaren vijftig van onze eeuw ontstond binnen de Amerikaanse evangelische beweging de behoefte om de theologische opleiding van bijbelschoolniveau op te krikken tot universitair niveau. Fuller Theological Seminary stond hiervoor model: èn evangelisch èn academisch! Wat in de opwekkingsbeweging in Amerika gebeurt, gebeurt enkele tientallen jaren later ook in Europa. Ook hier werden bijbelscholen gesticht. Ook hier kwam later - in de jaren zeven en tachtig - de ambitie op om op universitair niveau een theologische opleiding van evangelische signatuur aan te bieden. De voormalige bijbelschool te Brussel kreeg na de verhuizing naar Heverlee een Evangelische Theologische Faculteit. In Amersfoort werd de Evangelische Hogeschool opgericht. De Evangelische Bijbelschool te Doorn veranderde het onderwijsprogramma en verkreeg een rijks erkenning als hbo-opleiding.

Onze situatie nu

In de jaren 1983-1986 is onze eigen voorgangersopleiding door een grote crisis heengegaan. Er werden stemmen luid die pleiten voor een afzweren van universitaire theologie. De voorgangersopleiding zou geschoeid moeten zijn op de leest van de oude bijbelschool. Als Nederlandse baptisten hebben we onze wortels in de opwekkingsbeweging en bewegen ons grotendeels in de brede bedding van de evangelische beweging. Gemeenten die in dit kader hun plaats en de tijd verstaan, moeten van toekomstige voorgangers in ieder geval deze twee zaken verlangen:

- een roeping tot bijzondere dienst aan de Heer en zijn gemeente.
- een opleiding, bij voorkeur op academisch niveau, maar in ieder geval op hbo-niveau.

O.H. de Vries